

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT

**privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la
Izolatorul de Detenție Provizorie din cadrul
Inspectoratului de Poliție Edineț
din data de 30 septembrie 2024**

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii

**Ceslav PANICO, Avocatul Poporului (Ombudsmanul), președintele Consiliului;
Vasile COROI, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, membrul al Consiliului;
Olesea DORONCEANU, membru al Consiliului;
Arcadie ASTRAHAN, membru al Consiliului;
Iuliana CUREA, membru al Consiliului;
Gheorghe BOSÎL, membru al Consiliului;
Ludmila MARANDICI, membru al Consiliului.**

I. PRELIMINARII

La data de 30 septembrie 2024, între orele 11:55–13.45 min., membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (*în continuare CpPT*), au efectuat o vizită preventivă la Izolatorul de Detenție Provizorie al Inspectoratului de Poliție a raionului Edineț (*în continuare IDP al IP Edineț*).

- **Denumirea instituției:** Izolatorul de Detenție Provizorie al Inspectoratului de Poliție Edineț
- **Tipul instituției:** închisă
- **Adresa:** mun. Edineț, strada Ștefan Vodă nr. 5
- **Data vizitei:** 30.09.2024
- **Tipul și/sau obiectivul vizitei:**

Scopul vizitei:

- Monitorizarea situației în IDP al IP Edineț privind respectarea drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

- **Mandatul CpPT:**

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)*, precum și conform punctului 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite (neanunțate) preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

- **Numele membrilor echipei de vizită:**
 - Olesea DORONCEANU
 - Iuliana CUREA
 - Gheorghe BOSÎI

- **Metodologia aplicată:**

Membrii echipei de monitorizare au utilizat mai multe metodologii în scopul colectării și raportării informațiilor necesare: conversații cu managerul izolatorului și personalul administrativ; conversații individuale și de grup cu persoanele reținute/deținute; inspecția tuturor

încăperilor/spațiilor folosite de persoanele private de libertate; observația; analiza și verificarea registrelor prezentate; analiza dosarelor personale ale persoanelor private de libertate.

Standarde de monitorizare:

1. Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
2. Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC(2006)2;
3. Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
4. Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
5. Rezoluția ONU 40/33 din 29/11/1985 privind Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing);
6. Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri al statelor membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului;
7. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
8. Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.;
9. Legea cu privire la Poliție și statutul polițistului.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE – IDP al IP EDINEȚ

IDP al IP Edineț este amplasat în demisolul prezentei instituții. Acesta are o capacitate de 19 locuri repartizate în 7 celule.

Accesul membrilor CpPT în izolator a fost asigurat fără impedimente.

Informațiile despre mandatul, atribuțiile și drepturile Consiliului pentru Prevenirea Torturii sunt afișate pe panoul informativ la intrarea în izolator.

RECOMANDARE: Informația de pe panoul informativ urmează a fi actualizată și accesibilă nu doar la intrarea în izolator dar și în alte spații comune (coridoare, camerele de întrevederi, curțile de plimbare etc).

La începutul vizitei, membrii Consiliului au discutat cu reprezentanții Izolatorului. Discuțiile au fost axate pe scopul și obiectivele vizitei efectuate de către Consiliu. Au fost discutate aspecte ce

țin de barierele și dificultățile care apar în procesul de deținere a persoanelor în izolator și aspecte ce țin de implementarea recomandărilor anterioare ce țin de prevenirea relelor tratamente.

Au fost purtate discuții cu șeful Batalionului de Detenție și Escortă, șeful Inspectoratului de poliție și cu adjunctul acestuia.

Rezumat al informațiilor furnizate de reprezentanții instituției:

- Capacitatea izolatorului este de 7 celule pentru deținerea a 19 persoane, o celulă este adaptată la necesitățile persoanelor cu dizabilități și de regulă acolo sunt plasate și deținutele de gen feminin. În izolator sunt plasați reținuți din patru raioane din nordul țării – Edineț, Briceni, Dondușeni și Ocnița, precum și persoane reținute de către angajații Poliției de frontieră pe segmentul Rîșcani - Soroca.
- Personalul Serviciului de detenție este format din 23 persoane, 22 posturi fiind ocupate. Sunt angajate 2 femei. Tura de serviciu este de 12 ore, zilnic în tură intră minim 3 persoane.
- La momentul vizitei, în izolator erau deținute 4 persoane, toate fiind arestate și urmau a fi escortate la ofițerii de urmărire penală, precum și la examinarea cauzelor în instanțele de judecată.
- Grupuri vulnerabile (femei, minori, persoane cu dizabilități) nu erau deținuți la momentul vizitei.
- Pe parcursul perioadei ianuarie – septembrie 2024, în izolator s-au aflat 527 deținuți, majoritatea sunt reținuți pentru 72 ore. Persoanele arestate care sunt deținute în penitenciare, sunt escortate în instanțele de judecată pentru petrecerea ședințelor de judecată, sunt plasate în izolator doar în ziua escortării.
- Fiecare deținut este supus percheziției corporale la intrarea în izolator, examinat de medic, întocmit dosarul personal, familiarizat cu regimul detenției și plasat în celulă.
- Fiecare persoană este supusă examinării medicale la fiecare intrare și ieșire din izolator, noaptea sau în zilele de Sâmbătă și Duminică examinarea medicală se efectuează la Spitalul Raional Edineț.
- În izolator, pe parcursul anului 2024 nu a fost înregistrat nici un caz de suicid sau tentativă de suicid. La fel în 2024 nu s-au înregistrat careva incidente cu deținuții.
- Pe parcursul anului 2024, deținuții nu au declarat grevă prin refuzul alimentației.
- Plimbările au loc în curtea de plimbări. Fumatul în celule este interzis. Fiecare celulă este dotată cu paturi, o masă și scaune proporțional numărului de paturi. Baia și veceul este localizată în fiecare celulă.
- Pentru transportarea și escortarea reținuților IP Edineț deține 3 mijloace de transport special adaptate pentru transportul deținuților.

Impedimente și necesități relatate de către conducerea IP Edineț

- Autospecialele destinate escortării deținuților (din 3 funcțională una) consumă foarte mult combustibil iar mijloacele financiare alocate pentru procurarea combustibilului sunt limitate. Instituția necesită mai multe resurse financiare pentru combustibil și minim un

mijloc de transport mai mic, care ar asigura escortarea mai rapida și mai puțin costisitoare.

- Angajații izolatorului nu dispun de camere video (body-cam). Dotarea cu camere video a uniformelor angajaților din izolator și amplasarea camerelor video în autospeciale ar asigura nu doar drepturile persoanelor deținute de a nu fi supuse relelor tratamente dar și protecția angajaților împotriva unor eventuale plângeri neîntemeiate.

III. CONSTATĂRILE CpPT

Membrii Consiliului au avut acces neîngrădit în toate celulele, bucătăria, depozitul, cabinetul medical, curtea de plimbare, celula pentru întrevederi etc.

- Izolatorul la prima impresie se află într-o stare bună, inclusiv celulele și alte încăperi. **Totuși, în unele celule și pe coridor este necesară reparația deoarece pe pereți, la pervazurile și împrejurul geamurilor sunt fisuri, urme de mușcături și igrasie. Angajații au relatat că aceste probleme sunt rezultatul lucrărilor de reparație necalitativă pretată de agentul economic care a efectuat lucrările de reparație.**
- Fiecare celulă este dotată cu spațiu sanitar mixt, adică dușul și veceul sunt în aceeași încăpere dar izolate prin perete și ușă.
- Celula amenajată pentru plasarea persoanelor cu dizabilități ca și întreg izolatorul nu este accesibil pentru persoane cu dizabilități. Spațiile sanitare, deși au unele elemente de accesibilitate sunt inaccesibile și incomode pentru persoane cu dizabilități, standardele de accesibilitate nefiind asigurate.
- Deși personalul din cadrul izolatorului au menționat că toate persoanele deținute sunt supuse examinării medicale la fiecare intrare și ieșire din izolator, ulterior, după consultarea registrelor și discuții cu persoana reținută acest fapt nu s-a adeverit.
- Alimentația este asigurată de 3 ori pe zi, hrana este furnizată de către un agent economic contractat. Hrana nu este repartizată în caserole de unică folosință.
- Au fost consultate registrele care sunt perfectate în izolator, cum ar fi cel de evidență a deținuților, precum și registrele care sunt perfectate de lucrătorii medicali.

TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

Deținuții care erau plasați în celule au fost intervievați și nu au înaintat alegeri de rele tratamente sau tortură din partea personalului din cadrul izolatorului. Mai mult, aceștia au menționat că comportamentul și atitudinea față de ei este receptivă; condițiile materiale și alimentația din izolatorul poliției este mai bună decât în penitenciar.

Administrația instituției a subliniat faptul că toate persoanele sunt supuse percheziției corporale de către lucrătorii izolatorului la intrare și la ieșirea din izolator.

Pe holuri, la intrare și în celule sunt instalate camere de supraveghere video care lucrează în regim 24/24 ore. Înregistrările video sunt păstrate 30 de zile.

GARANȚII ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI A RELELOR TRATAMENTE

a) Accesul la un avocat.

Izolatorul dispune de câteva camere de întrevederi cu avocatul, procurorul sau ofițerii de urmărire penală. Aceste celule sunt dotate cu camere de supraveghere video. Persoanele plasate în izolator au menționat că au avut întrevederi și au fost asistate de un apărător pînă la prima audiere a ofițerului de urmărire penală.

b) Examenul medical

- Izolatorul dispune de un spațiu special destinat examinării și acordării asistenței medicale. În cadrul izolatorului activează un angajat cu studii medicale - felcer. În cazurile când persoanele plasate în izolator au nevoie de asistență medicală, angajații izolatorului solicită serviciul 112, care acordă primul ajutor medical necesar.
- Deținuții sunt examinați de felcer între orele 08-00 și 17-00. Dacă persoanele sunt aduse noaptea sau în zilele de odihnă, acestea sunt examinate de medicul de serviciu al spitalului raional Edineț.
- În cadrul discuțiilor cu persoanele plasate în izolator s-a constatat că nici unul din ei nu a fost examinat de medic la intrarea în izolator, totodată urmare a examinării registrelor s-a constatat că persoanele plasate în timpul nopții au fost examinate de medic dimineața. Angajații izolatorului au afirmat că persoanele plasate noaptea sau în zilele de odihnă nu sunt examinate de medicul din izolator deoarece înaintea plasării au fost examinați de medicii din cadrul Spitalului Rional Edineț.
- La fel, nu sunt examinate medical persoanele transferate de la Penitenciarul nr.11 Bălți, care sunt aduse pentru ședințele de judecată.
- Cabinetul medical nu este accesibil persoanelor cu dizabilități, dat fiind faptul existenței scărilor și pragurilor. În asemenea condiții nu sunt respectate prevederile Ordinului IGP nr. 444 din 15.11.2019 prin care s-au aprobat Procedurile Standard de Operare privind mecanismul de asigurare a asistenței medicale persoanelor reținute și aflate în detenție provizorie.

La acest capitol, CpPT RECOMANDĂ:

- **Asigurarea examinării medicale a persoanelor plasate în izolator, la fiecare intrare și ieșire din izolator.**
- **Eliminarea barierelor care îngreșesc accesul persoanelor cu dizabilități în cabinetul medical.**

c) Notificarea custodiei

Dreptul persoanelor deținute/reținute de a notifica rudele despre aflarea sa în custodia statului este asigurat la reținere de către ofițerul de urmărire penală sau procuror. În izolator nu sunt disponibile telefoane pentru notificarea custodiei, informarea avocatului sau rudelor poate avea loc prin intermediul ofițerului de gard. Persoanele reținute au informat despre faptul că au putut informa rudele despre faptul reținerii și plasării în izolatorul de detenție provizorie.

d) Procedura de gestionare a plângerilor

Nu există o procedură clară cine și cum examinează plîngerile deținuților, angajații relatează că cererile către conducerea IP Edident sunt transmise în cancelarie și înregistrate. La fel, angajații sunt cei prin intermediul cărora sunt trimise plîngerile sau scrisorile persoanelor plasate către alte instituții. La cerere se susține că reținuților le pot fi eliberate rechizite necesare pentru corespondența cu exteriorul.

CpPT constată că lipsa unui mecanism clar de examinare și expediere a corespondenței îngreunează dreptul acestora la comunicarea cu exteriorul dar și violează dreptul la secretul corespondenței.

CONDIȚIILE DE DETENȚIE

a) Condițiile materiale de trai

Condițiile materiale de detenție din celule sunt bune. Celulele nu sunt suprapopulate. În fiecare celulă este o masă și un scaun. Pereții în majoritatea celulelor sunt curați fără urme de mucegai. Temperatura din izolator și celule este normală; insecte nu au fost observate; lumina artificială și naturală asigurând iluminarea bună a spațiilor de detenție. Totuși, în unele celule este necesară reparația spațiilor de detenție. Fisurile și deteriorările au apărut, din spusele angajaților poliției, din momentul finisării reparației din 2019, o cauză fiind reparația necalitativă efectuată de agentul economic responsabil de prestarea serviciilor.

În alte încăperi din izolator (cabinetul medical, sala de întrevederi, bucătăria) condițiile erau conform standardelor CPT.

Deficiențe:

- Pe ușile celulelor nu este indicată suprafața lor.
- Deteriorări, fisuri ale pereților din celulele și spațiile din izolator.

Recomandări:

- a. de indicat pe ușile celulelor suprafața acestora, pentru respectarea normei ce reglementează suprafața de detenție.**
- b. De reparat spațiile de detenție din izolator.**

b) Igiena

Saltelele și lenjeria de pat erau curate; în celule era amplasat un robinet funcțional unde persoanele pot menține igiena zilnică; în celule erau obiecte de igienă. La cerere, se distribuie produse de igienă personală. Deținuții nu primesc ștergere sau șlapi de baie dar administrația a menționat că vor solicita suplینirea chitului cu aceste lucruri. La fel în blocul sanitar e necesară acomodarea acestora la necesitățile persoanelor cu dizabilități, în special a vechului.

RECOMANDĂRI:

- a. A oferi persoanelor plasate în izolator ștergere și șlapi.**

- b. **Blocul sanitar, cel puțin în una din celulele izolatorului, urmează a fi adaptat la necesitățile persoanelor cu dizabilități, prin instalarea unor bare de suport pe peretele de lângă bateria de duș și lângă veceu.**

d) Activități zilnice

Dat fiind termenul redus de plasare în Izolator activitățile zilnice se limitează la plimbări în aer liber. În Izolator nu este amenajată o Bibliotecă.

IV. CONSTATĂRI ADIȚIONALE din 2022 care se mențin în 2024

Perioada de detenție:

În Izolator trebuie să fie deținute persoane nu mai mult de 72 de ore, adică pe perioada reținerii procesual penale. ***La momentul vizitei în Izolator erau plasate 4 persoane în privința cărora era aplicat arestul preventiv, aduse pentru diverse activități în instanța de judecată – prelungirea măsurii preventive, examinarea cauzelor în judecată etc.***

RECOMANDĂRI:

Inspectoratului General de Poliție: -

1. Asigurarea instruirii personalului medical și administrativ cu prevederile legale care vizează obligativitatea examinării medicale la fiecare intrare-ieșire din izolator.
2. Identificarea soluțiilor pentru garantarea examinării medicale a persoanelor deținute la fiecare intrare și ieșire din izolator.
3. Alocarea mijloacelor financiare necesare reparației în spațiile de detenție din izolator.
4. Alocarea resurselor financiare suficiente pentru procurarea combustibilului la mijloacele de transport special adaptate pentru transportarea persoanelor aflate în detenție.
5. Examinarea posibilității procurării unui mijloc de transport mai mic pentru transportarea persoanelor în detenție care ar asigura costuri mai mici pentru combustibil și pentru reparație.
6. Dotarea personalului din cadrul izolatorului cu camere video amplasate pe uniforme (body-cam); amplasarea camerelor video în autospecialele care transportă persoanele aflate în detenție.

Inspectoratului de Poliție Edineț: -

1. Asigurarea examinării medicale confidențiale a reținuților imediat la fiecare intrare și ieșire din izolator cu includerea informațiilor în Registre și formulare distincte.
2. Asigurarea instruirii personalului medical și administrativ cu prevederile legale care vizează obligativitatea examinării medicale la fiecare intrare-ieșire din izolator.
3. Identificarea soluțiilor pentru notificarea custodiei de la un telefon la intrarea în izolator.
4. Asigurarea confidențialității corespondenței persoanelor aflate în detenție și instituirea unei proceduri și mecanism clar de depunere, înregistrare și examinare a cererilor.

5. Asigurarea distribuiri hrăni în caserole de unică folosință și plasarea în locurile accesibile pentru deținuți a meniului zilei.
6. Identificarea soluțiilor pentru procurarea și repartizarea prosoapelor și șlapilor pentru deținuți.
7. Indicarea pe ușile celulelor a suprafeței acestora și numărul de paturi.
8. Ajustarea/acomodarea accesului în izolator, celulelor, blocului sanitar, cabinetului medical și spațiilor de uz comun (spațiul pentru plimbări) la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale.
9. Actualizarea și plasarea informațiilor despre drepturile și obligațiile deținuților, cu includerea informațiilor despre mandatului CpPT și/sau altor instituții responsabile de protecția drepturilor lor și în celule/curtea de plimbare/sala pentru întrevederi etc.

Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii la ședința online din 14 noiembrie 2024 .

Raportul se semnează doar de Președintele Consiliului pentru prevenirea torturii.

Ceslav PANICO
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președinte al Consiliului pentru Prevenirea Torturii